

NEMZETKÖZI GAZDASÁGI SZERVEZETEK

OKTATÁSI SEGÉDANYAG

A MISKOLCI EGYETEM HALLGATÓI RÉSZÉRE

FORRÁS: HERENCSÁR LAJOS-SCHOTTNER KRISZTINA-VASALI ZOLTÁN:
BEVEZETÉS A NEMZETKÖZI INTÉZMÉNYEK ÉS SZERVEZETEK VILÁGÁBA
BUDAPEST, L'HARMATTAN-ZSKF, 2006.

DR. UDVARVÖLGYI ZSOLT ANDRÁS, PHD, FŐISKOLAI TANÁR

MISKOLCI EGYETEM BTK ALKALMAZOTT TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK INTÉZETE

[ZSOLT.UDVARVOLGYI@UNI-MISKOLC.HU](mailto:zsolt.udvarvolgyi@uni-miskolc.hu)

A NEMZETKÖZI SZERVEZETEK ISMÉRVEI

Ismérvek:

- Államok hozzák létre
- Államok közötti nemzetközi szerződés
- Állandó szervezeti struktúra, intézményrendszer
- Nemzetközi jogalanyiség

Definíció: A nemzetközi szervezetek az államközi együttműködés olyan formái, amelyek nemzetközi szerződéssel jönnek létre, állandó szervezeti struktúrával és az alapító szerződésből következően nk-i jogalanyisággal rendelkeznek.

NK-I SZERVEZETEK CSOPORTOSÍTÁSA

1. Egyetemes és zárt szervezetek

a) Egyetemes szervezetek (pl. ENSZ)

b) Zárt szervezetek

- Regionális szervezetek (pl. Arab Államok Ligája, AU)
- Partikuláris szervezetek (pl. NATO)
- Speciális zárt szervezetek (pl. Duna Bizottság, OPEC)

2. Kormányközi vagy szupranacionális (államok feletti) szervezetek (pl. EU)

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK HATÁSKÖRE, TAGSÁGA

Hatáskör: alapvetően az alapító okmány rendelkezései a döntőek. Adott szervezet hatásköre két irányban érvényesülhet:

1. Kifelé, a tagjai irányába
2. Befelé, az egyes szervezeti egységek között

Szubszidiaritás elve! (EU)

Tagság: 3 forma

1. Teljes jogú tagság
2. Társult tagság
3. Részleges tagság

Létezik még a megfigyelői státus (nincs szavazati jog).

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK BELSŐ MŰKÖDÉSE

Stabil belső szervezeti struktúra. Főszerveknél hármass tagozódás:

1. Plenáris szerv
2. Végrehajtó szerv
3. Apparátus

Előfordulhat még: nem plenáris döntéshozó szerv; plenáris és nem plenáris tanácsadó szerv; bíróság, választott bíróság, ténymegállapító bizottság

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK BELSŐ MECHANIZMUSA

A nemzetközi szervezetek működési rendjét eljárási szabályok határozzák meg, amelyek a céljaiknak, feladataiknak megfelelő működést szolgáló belső jogi eszközök. Az eljárási szabályok lehetnek:

1. Belső struktúrával, működéssel kapcsolatos előírások
2. Az ügyrenddel kapcsolatos szabályok
3. A döntéshozatallal kapcsolatos szabályok. Ajánlások vagy kötelezők

Döntéshozatal: szavazáson vagy konszenzuson alapuló

1. Szavazás: egyhangú, v. egyszerű, ill. minősített többség vagy súlyozott szavazás
2. Konszenzus: résztvevők közül senki sem utasítja el

A nemzetközi szervezetek működéséhez szükséges anyagi háttér

1. Tagdíj hozzájárulás
2. Egyéb közvetlen bevételi forrás

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK BELSŐ MECHANIZMUSA

- Állandó székhely, kiváltságok és mentességek
- Székhely-megállapodások. Az egyes nk-i szervezetek meghatározott feladatok ellátására működtethetnek képviselőket a székhelyállamtól eltérő országokban is, amelyek nem szükségszerűen tagországok.
- Nk-i szervezetek szerződőképessége
- A legtöbb nk-i szerződés használja a nk-i kapcsolatok elveire történő hivatkozást. **10 alaptétel (Helsinki Záróokmány): 1) a szuverén egyenlőség, a szuverenitással kapcsolatos jogok tiszteletben tartása, 2) tartózkodás az erőszaktól vagy az azzal történő fenyegetéstől, 3) a határok sérthetlenségének elve, 4) az államok területi épsége, 5) a viták békés rendezése, 6) a belügyekbe történő be nem avatkozás, 7) az emberi jogok, az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása, beleértve a vallás, meggyőződés, gondolat és lelkiismeret szabadságát, 8) a népek egyenjogúsága és önrendelkezése, 9) az államok közötti együttműködés, 10) a nk-i jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítése**
- **1990 Párizsi Charta az új Európáért**

AZ ENSZ (EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE) MEGALAKULÁSA

- Wilson amerikai elnök 14 pontja
- 1919 április: Egyezségokmány → Nemzetek Szövetsége (Népszövetség)
- 1941 aug: Atlanti Charta
- 1942. jan. 1.: Washingtoni Nyilatkozat (Egyesült Nemzetek Nyilatkozata) (48 ország)
- 1943: Moszkva, majd Teherán
- 1944. aug. 10: Dumbarton Oaks
- 1945. feb. 4-11. Jalta
- **1945. ápr. 25 – jún. 26. San Francisco: Az Egyesült Nemzetek konferenciája**

SAN FRANCISCO, 1945

AZ ENSZ ALAPOKMÁNYA

- 1945. okt. 24-én hatályosul.
- Az alapítók mellett bármely állam, amely „vállalja az Alapokmányban foglalt kötelezettségeket és teljesítésükre képes és hajlandó”, kérheti felvételét a Világszervezetbe.
- Kollektív biztonság elve
- A szervezet jogalanyisága

Alapelvek:

1. Az államok szuverén egyenlőségének elve
2. A beavatkozás tilalma
3. A nemzetközi viták békés rendezése
4. Az erőszak tilalma
5. A nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítése
6. Az államok közötti együttműködés elve
7. A népek önrendelkezésének elve
8. Az emberi jogok tiszteletben tartásának elve
9. A határok sérthetlenségének és az államok területi épségének elve

AZ ENSZ TAGSÁG KÉRDÉSKÖRE

A ENSZ-be történő felvétel két lépcsős: szükséges a **BT ajánlása**, és ennek alapján a **Közgyűlés elfogadó határozata**.

Hazánk 1955-ben lesz tag. A KNK státusa csak 1971-ben rendeződik!

Tagság felfüggesztés vagy kizárás: a BT javaslata alapján a Közgyűlés dönt.

Felfüggesztés és kizárás kritériumai.

Alapesetben minden tag teljes jogú tag. Jelenleg 193.

Megfigyelő státus (pl. korábban Svájc, de 2022-től teljes jogú tag, Szentszék, Palesztin Autonómia)

Korábban: részleges tagság (pl. szintén Svájc)

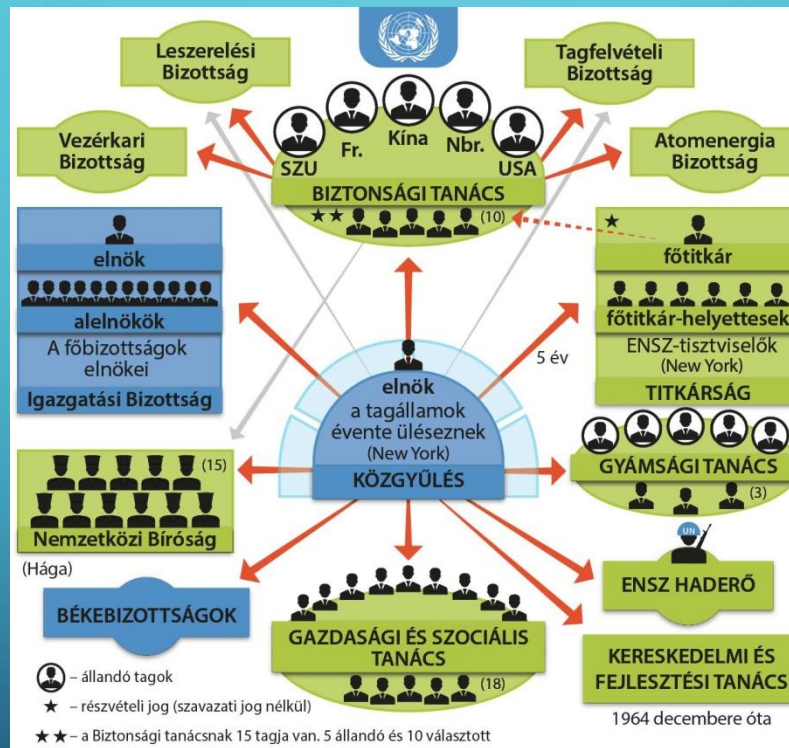
AZ ENSZ FŐSZERVEI

Megkülönböztetünk főszerveket és segédszerveket

Az ENSZ főszervei:

- **A Közgyűlés**
- **A Biztonsági Tanács**
- **A Gazdasági és Szociális Tanács**
- **A Gyámsági Tanács** (csak papíron létezik)
- **A Titkárság**
- **A Nemzetközi Bíróság**

AZ ENSZ RENDSZERE

AZ ENSZ KÖZGYŰLÉSE

- Valamennyi teljes jogú tag legfőbb közös, plenáris fóruma. Alapvetően vitafórum. Tagok: 1 szavazat. A témák megtárgyalásánál két vonatkozásban korlátozott: a) olyan ügyekben, amivel a BT már foglalkozik nem tehet ajánlást (kivéve, ha a BT kéri fel erre); b) minden olyan kérdést a BT elé kell terjesztenie, amelyben cselekvésre van szükség.
- A Közgyűlés szervezeti és eljárási rendjét saját maga állapítja meg.

A KÖZGYŰLÉS FELADATAI

- Megtárgyal bármely ügyet, amely az Alapokmány vagy az ENSZ bármely szervének hatáskörébe tartozik.
- Ajánlásokat tesz a békés rendezésre
- Megválasztja a BT nem állandó tagjait, és a Nemzetközi Bíróság bírait
- Kinevezi a BT javaslatára a Főtitkárt
- Megvizsgálja az ENSZ szerveinek jelentéseit
- Megvizsgálja és jóváhagyja a szervezet költségvetését, stb.
- Szervezési feladatokat lát el
- Elősegíti és támogatja a nk-i együttműködést kiemelten pol-i és gazd-i területeken

KÖZGYŰLÉS MUNKÁJA 1.

- Plenáris ülések
- Közgyűlések főbizottságai (6 főbizottság):
 - **1. Első főb: biztonsági és pol-i kérdésekkel**
 - **2. Második főb: gazd-i, világkeresk-i és pénzügyi**
 - 3. főb: szociális, emberi jogi, humanitárius és kult-is
 - 4. főb: papíron létezik, gyámsági ügyek
 - 5. főb: logisztika, költségvetés, személyzeti, igazgatási
 - 5. főb: jogi feladatok

A Közgy. munkájának irányítója a választott elnök vezeti.

A KÖZGYŰLÉS MUNKÁJA 2.

- A Közgyűlés esetében a szavazás rendje különbözik a fontos és az egyéb érdemi és eljárási kérdések kapcsán.

1. Fontos kérdésekben: kétharmados többség

2. Egyéb érdemi kérdések: egyszerű többség

- A tagsági járulékok!
- A Közgyűlés kisegítő szervei a bizottságok. Tevékenységük szerinti fő irányzatok: igazgatási, pénzügyi, szervezési; leszerelés, nk-i biztonság, békefenntartás; nk-i jog fejlesztése

A KÖZGYŰLÉS, 2021

A BIZTONSÁGI TANÁCS (BT)

Feladatai 3 fő csoportba sorolhatók:

1. Békéltetés és vizsgálódás (elhúzódó és a békét és biztonságot veszélyeztető viszályok esetén)
2. A fokozatosság elve szerint a következő intézkedések felől határozhat:
 - Ideiglenes rendszabályok
 - Kényszerítő rendszabályok (pl. szankciók)
 - Fegyveres erő alkalmazásával járó rendszabályok
3. Egyéb területek (jogviszonyok, személyi javaslatok, stb.)

BT ÖSSZETÉTELE

- 5 állandó tag (II. vh-ban győztesek): USA, Nagy-Britannia, Franciaország, Kína és Oroszország (korábban SZU). A számuk még nem változott.
- A nem állandó tagokat a Közgyűlés választja 2 évre.
- Határozathozatal szavazással. Érdemi kérdésben kilenc egybevágó (igenlő) között ott kell lennie az 5 állandó tagnak is.
- BT reformja: Németország és Japán? Nem képviselteti magát Afrika, Dél-Amerika (Brazília) és India sem.
- Állandó tagok vétójoga?

ÜLÉSEZIK A BT

NEMZETKÖZI BÍRÓSÁG

- Az ENSZ legfőbb bírói szerve, székhelye: Hága. 15 tagját 9 évre választja a Közgyűlés és BT.
- Bírósi eljárás 2 szakasz: írásos, majd szóbeli.
- Állandó Nemzetközi Büntetőbíróság
- A Bírósi joghatósága
- A Bírósi szervei
- Az Ügyész
- A Bírósi létrehozásának jelentősége

ÍTÉLETHOZATAL A BÍRÓSÁGON

A TITKÁRSÁG

A Főtitkár és a tisztviselői kar

Főtitkár: „a Szervezet legfőbb igazgatási tisztségviselője”

A főtitkár személyisége, felkészültsége, nk-i tekintélye...

Legutóbbi főtitkárok: Javier Pérez de Cuéllar, Butrosz Butrosz-Gáli, Kofi Annan, Ban Kimun.

AZ ENSZ JELENLEGI FŐTITKÁRA, ANTÓNIO GUTERRES, 2017-TŐL

GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS TANÁCS (ECOSOC)

- Economic and Social Council of the General Assembly: a szakosított és egyéb ENSZ intézmények gazdasági és szociális tevékenységét irányítja
- ENSZ célként vállalta a következők előmozdítását:
 - 1. az életszínvonal emelését, a teljes foglalkoztatást, a gazd-i és szoc-is haladás és fejlődés feltételeit
 - 2. a gazd-i, szoc-is, eü-i téren jelentkező nk-i feladatok megoldását, a kulturális és nevelésügy területén a nk-i együttműködést
 - 3. az emberi jogoknak és az alapvető szabadságjogoknak mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő általános tiszteletben tartását.

AZ ECOSOC FELADATAI:

- Gazd-i, szoc-is, kult-is, nevelésügyi és eü-i területen tanulmányokat készíthet, készíttethet, jelentéseket tesz, kezdeményez, ajánlásokat tehet
- Értekezleteket hívhat össze
- Központi fórum gazd-i, szociális kérdések megvitatásakor
- Ajánlásokat tehet az emberi jogok és ált. szabadságjogok tiszteletben tartására.
- Egyezményeket dolgoz ki, majd jóváhagyatja ezeket a Közgyűléssel
- Az ajánlásai útján összhangba hozhatja a szakosított intézmények működését
- Jelentéseket és tájékoztatást kérhet, észrevételeit közölheti a Közgyűléssel
- Tájékoztathatja a BT és kérés esetén támogatást kell nyújtania
- Végrehajtja a Közgy. ajánlásokkal kapcsolatos ráháruló feladatait
- Szolgálatot tehet
- Ellátja az Alapokmányból és a Közgyűlés megbízásából ráháruló feladatokat.

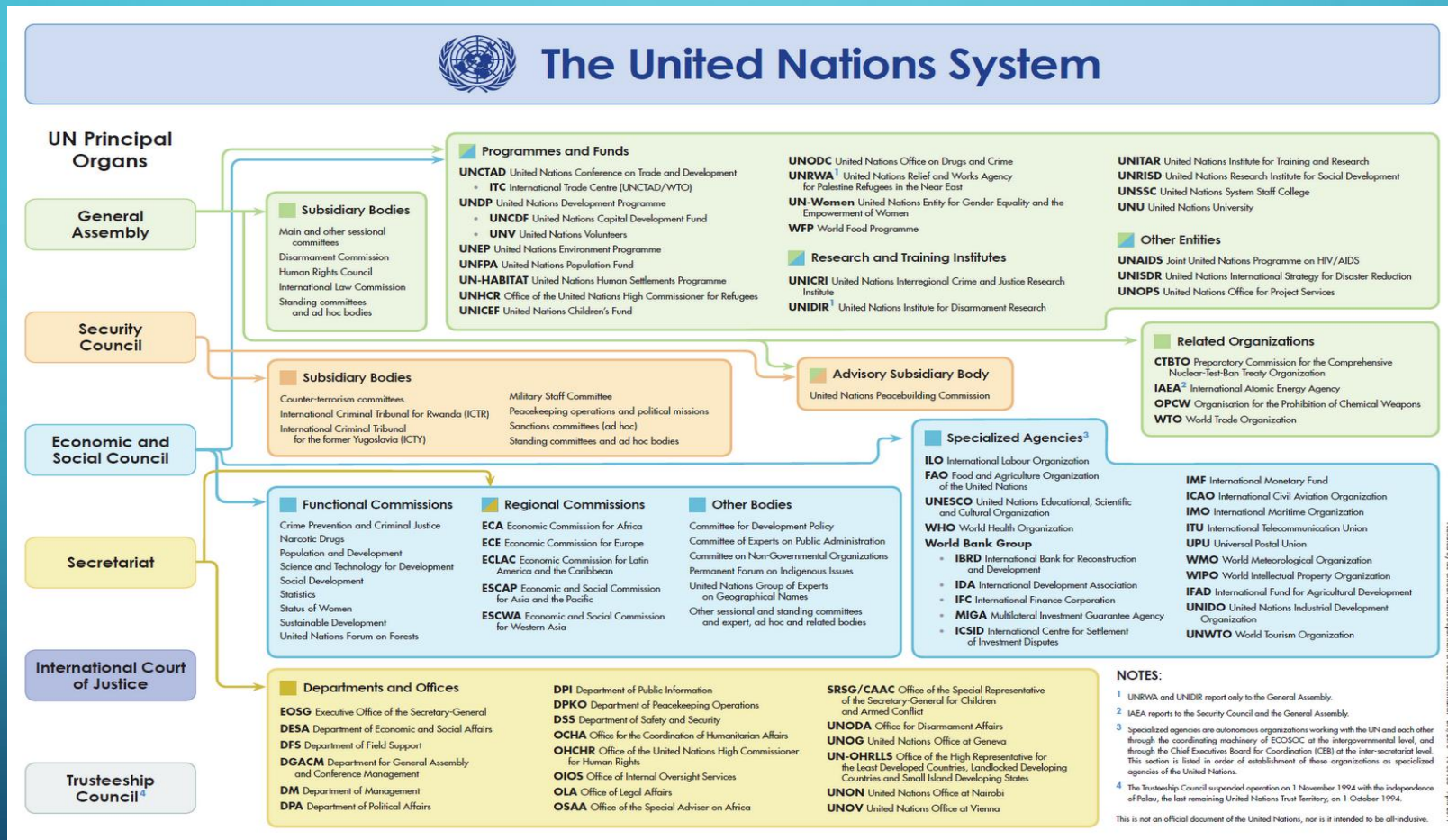
ECOSOC MŰKÖDÉSE

- Évente egyszer hosszabb és kétszer rövidebb ülés
- Az ECOSOC aktuális feladatait alárendelt szervek segítségével végzi:
 - 1. Funkcionális bizottságok és állandó bizottságok
 - 2. Regionális gazd-i bizottságok
 - 3. Koordinációs Adminisztratív Bizottság
 - 4. Szakértői testületek

ECOSOC YOUTH FORUM 2021

THE UN SYSTEM

AZ ENSZ SZAKOSÍTOTT INTÉZMÉNYEI

Legfontosabb tulajdonságaik:

1. Alapszabályuk államközi szerződésbe foglalt
2. Az ENSZ Gazd-i és Szoc-is Tanácsával szerződéses viszonyban van
3. Valamilyen speciális tevékenység ellátására létesültek

Megtartották önállóságukat, önálló költségvetés, nk-i jogalanyiség. Az ENSZ tagság a szakosított intézmények tagságának nem előfeltétele!

Koordinációs problémák

AZ ENSZ LEGFONTOSABB SZAKOSÍTOTT INTÉZMÉNYEI

- ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete, UNESCO
- Egészségügyi Világszervezet, WHO
- Egyetemes Posta Egyesület, UPU
- Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezet, FAO
- Meteorológiai Világszervezet, WMO
- Nemzetközi Atomenergia Ügynökség, IAEA
- Nemzetközi Fejlesztési Társaság, IDA
- Nemzetközi Finanszírozási Társaság, IFC
- Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, ILO
- Nemzetközi Távközlési Egyesület, ITU
- Nemzetközi Tengerészeti Szervezet, IMO
- Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank, IBRD
- Nemzetközi Valutaalap, IMF
- Szellemi Tulajdon Világszervezete, WIPO

AZ ENSZ LEGFONTOSABB SZAKOSÍTOTT INTÉZMÉNYEI

NEMZETKÖZI VALUTAALAP (IMF)

- 1944, új gazdasági rend, Bretton Woods-i rendszer → 3 fontos elem
- 1. 1947 arany-deviza (arany-dollár) rendszer
- 2. Nemzetközi Valutaalap létrehozása
- 3. Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank

IMF: 1945-ben, az ENSZ washingtoni székhelyű szervezete. Jelenleg 190 állam a tagja, Mo. 1982-től.

Célok:

- A világ pénzügyi rendszerének felügyelete, az árfolyamstabilitás elősegítése
- A nk-i keresk-i kapcsolatok kiszélesítése, erősítése a gazd-i növekedés fokozása és a magas szintű foglalkoztatás megteremtése céljából
- Rövid és közepes lejáratú hitelek nyújtása a fizetési mérleg problémákkal küszködő tagországok számára.

AZ IMF SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE, FORRÁSAI, TEVÉKENYSÉGE

- Kormányzótanács, Közgyűlés, Vezérigazgató, Üv. Igazgatóság, területi és funkcionális főosztályok
- Finanszírozás: a tagok hozzájárulása, kvóták, SDR: Különleges Lehívási Jogok= számlapénz.
- Szavazati jogok, súlyozott szavazás, minősített többség
- IMF tevékenysége: IMF feladata és hitelezési mechanizmusa is megváltozott.
- 1971: a Bretton Woods-i rendszer összeomlott

KRISTALINA GEORGIEVA, AZ IMF VEZÉRIGAZGATÓJA 2019-TŐL

IMF TEVÉKENYSÉGE

- Végzi a nemzeti árfolyam-politikák felügyeletét

Hitelfelvétel alapjai:

- Hitelt az az IMF tagország kaphat, ahol folyó fizetésimérleg-hiány mutatkozik
- A hitelfelvétel mértékét az országok kvótája határozza meg
- Az eladósodás fokozódásával szigorodhatnak a hitelfelvétel feltételei
- Az IMF nemcsak rövid lejáratú hiteleket biztosít, a tartós fizetésimérleg-hiány a futamidő meghosszabbítását eredményezheti

Kedvezményes hitelek nyújtása: szigorú feltételek: IMF feltételes hitelpolitikája

KRITIKA AZ IMF-EL KAPCSOLATBAN

- A feltételek univerzális jellege: nem veszi figyelembe a hitelkérő nemzeti sajátosságait, társ-i, gazd-i szempontjait.
- Monetáris politika kerül előtérbe: túlzott takarékoskodás, megszorító intézkedések, kedvezőtlen társ-i hatások, beavatkozik az országok makrogazd-i irányításába
- 1980-as évektől komplex válságok: negatív kritikák
- A tevékenységet differenciáltabban és társ-i érzékenységgel kell kiigazítani
- IMF és Világbank: átfedések és ellentmondások felszámolása
- IMF: makrogazd-i politikával; Világbank: gazdaságszerk-i és szektorális pol.
- Reformfolyamatok, transzparencia, monitoring, előrejelzés

IMF KÉPEKBEN

VILÁGBANK (WORLD BANK GROUP)-CSOPORT

- Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank (IBRD)
- Nemzetközi Fejlesztési Társulás (IDA)
- Nemzetközi Pénzügyi Társaság (IFC)
- Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja (ICSID)
- Nemzetközi Beruházásvédelmi Ügynökség (MIGA)

NEMZETKÖZI ÚJJÁÉPÍTÉSI ÉS FEJLESZTÉSI BANK (IBRD)

- Sokszor ezt tekintik Világbanknak (The World Bank)
- 1945. Bretton Woods-i konferencián alapítják. Tagságának előfeltétele az IMF tagság. Jelenleg 189 ország a tagja, Mo. 1982-től.

Céljai:

- A háborús károk helyreállítására és az újjáépítéshez folyósítson hiteleket
- Termelés átállítása a hadigazd-ról a békegazd-ra
- Külföldi magántőke-befektetések és a nk-i beruházások előmozd.
- 50-es évektől: fejlődő országokba irányuló magántőke-befektetések elősegítése
- Fejletlenebb országok segítése kedvezményes finanszírozással

VILÁGBANK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

- Kormányzótanács, Közgyűlés, Ügyvezetőség, az Elnök, elnökhelyettesek, apparátus
- IBRD finanszírozási forrásai. IBRD multilat. pénzügyi intézmény. A nk-i hitelpiacon **hitelfelvevő, kötvénykibocsátó és hitelközvetítő**. Ugyanakkor **fejlesztési intézmény** is.
- Alaptőke: államok által vásárolt részvények, ill. kölcsönök és kötvények kibocsátása.

DAVID MALPASS, A VILÁGBANK-CSOPORT ELNÖKE 2019 ÓTA

IBRD HITELEZÉSI TEVÉKENYSÉGE

- Csak a tagállamok kormányainak vagy kormánygaranciával rendelkező vállalatoknak adhat hitelt. IBRD kölcsönök futamideje 15-20 év, türelmi idő: 3-5 év.

IBRD hitelpol. szempontjai:

- Nemzeti és regionális szempontból indokolt legyen a beruházás
- Nk-i versenytárgyalásokon a leggazdaságosabb, leghatékonyabb ajánlatot fogadják el
- Versenytárgyalás feltételei: helyi termelők előnyt élvezzenek

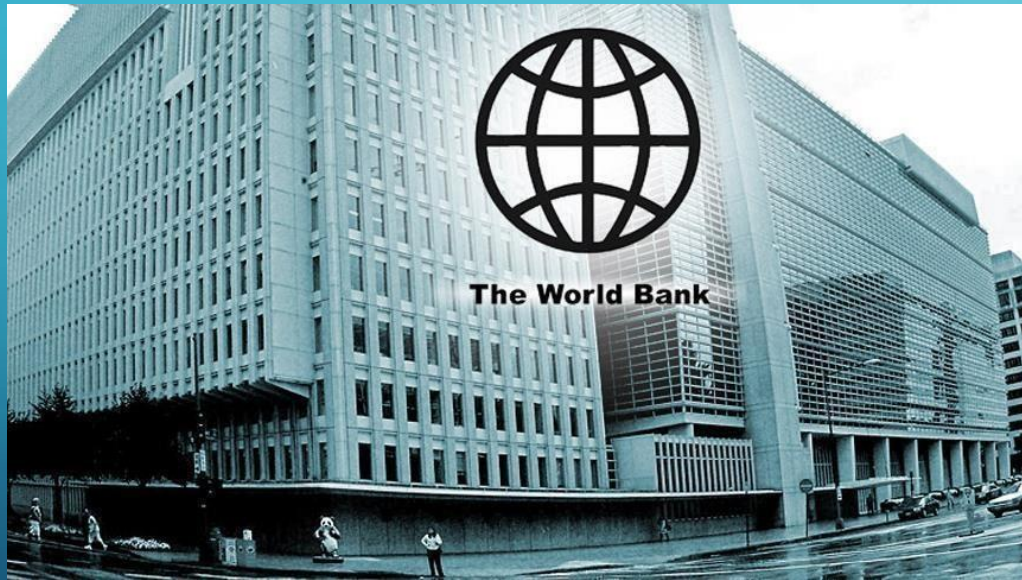
IBRD KÖLCSÖNÖK TÍPUSA

1. A beruházási kölcsönök nagyrésze célhitel, mellyel egy meghatározott beruházás létrejöttét finanszírozzák
2. Szerkezetátalakítási kölcsönök
3. Ágazati szerkezetkiigazítási kölcsönök
4. Átfogó szerkezet kiigazítási kölcsönök

Társfinanszírozás

Szakmai tanácsadás

A VILÁGBANK KÉPEKBEN

NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSI TÁRSULÁS (IDA)

- IBRD fiókintézménye, 1960 Washington
- A legszegényebb országok számára nyújt kamatmentes, hosszú lejáratú hiteleket. 1961: ENSZ szakosított intézménye. Saját apparátusa nincs.
- Segély jellegű kölcsönök, kamatmentes, 35-40 éves futamidő,
- IDA forrása: alaptőke, fejlett országok (donorok) által nyújtott vissza nem térítendő felajánlások
- Csak a legrászorultabb fejlődő és átalakuló gazdaságú országoknak

NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI TÁRSASÁG (IFC)

- Az IBRD fiókintézménye. Jogilag és pénzügyileg (az IDA-tól eltérően) teljesen önálló. 1956. Célja: magánvállalkozások növekedésének támogatásával elősegítse a gazd-i fejlődést, elsősorban az elmaradott régiókban. 1957: ENSZ szakosított intézmény. Mo. 1985 óta.

Tevékenysége:

- Beruházási programok előkészítése, pü-i tervek kidolg.
- Hozzájárul fejlett technológiák átadásához, segít kidolgozni a megfelelő technológia transzfereket
- Tanácsadói tevékenység
- Segít a helyi gazdasági szervezetek szerkezetátalakító tevékenységét
- Segíti a belföldi pénzügyi források hatékonyabb felhasználását
- Támogatja a külföldi vegyesvállalatok létrehozását
- Elősegíti a belföldi tőkepiac fejlődését

Források: alaptőke, visszafizetések, korábbi befektetések eladásából bevételek. Nk-i kölcsönöket is felvehet.

BERUHÁZÁSI VITÁK RENDEZÉSÉNEK NEMZETKÖZI KÖZPONTJA (ICSID)

- A Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja (International Centre for Settlement of Investment Disputes, ICSID) egy önálló nemzetközi intézmény, amely az országok és államok közötti beruházási viták megoldására alakult. Az ICSID pártatlan nemzetközi fórum, amely biztosítja a felek közötti jogi viták megoldását kiegyezés vagy bírósági eljárás útján. Az ICSID jelentős szerepet játszik a nemzetközi beruházások és gazdasági fejlesztések területén.
- 1965, Washington. Világbank vezetők alapítják.

NEMZETKÖZI BERUHÁZÁSVÉDELMI ÜGYNÖKSÉG (MIGA)

- A fejlődő országokba irányuló magán-befektetések védelmét szolgálja.
- 1985, Washington. Világbank-csoport legfiatalabb tagja. Mo. is alapító.

Tevékenysége:

- Tanácsadás és információnyújtással segíti a befektetőket.
- Biztosítékot nyújt a beruházóknak a nem gazdasági, üzleti tevékenységből származó kockázatokra.
- Elsődleges feladat: elősegítse a fejlődő országok gazd-i növekedését a magánvállalkozások alapításának ösztönzésével.

NEMZETKÖZI ATOMENERGIA ÜGYNÖKSÉG (IAEA)

- Szakosított intézmény, közvetlenül az ENSZ Közgyűlés felügyelete alatt. 1956. okt. Bécs. Jelenleg 173 tag. Mo. 1957-ben csatlakozik. Célja:
- Atomenergia békés célokra való felhasználásának elősegítése
- Atomsorompó-egyezmény végrehajtása
- Tagállamok területén biztosítéki ellenőrzések
- Szakmai képzés.

Felépítése: Közgyűlés, Kormányzótanács, Titkárság, Vezérig., Tudományos Tanács

ÉLELMEZÉSÜGYI ÉS MEZŐGAZDASÁGI SZERVEZET (FAO)

- 1945. okt. 16. Quebec, Élelmezési Világnap, jelenleg 194 ország, Mo. 1946-tól. Székhelye Róma. Célok:
- A tagállamok élelmezési és táplálkozási színvonalának emelése
- A mg-i termékek és élelmiszerek termelésének és elosztásának hatékonyabbá tétele
- A mg-ból élő lakosság életkörülményeinek javítása
- Nk-i együttműködés a mg-i és élelmezési katasztrófák esetén, a világelelmezés biztonságának garantálása

Tevékenység: két részre bontható: a) tájékoztató és tud-os munka; b) tényleges feladatok és programok végrehajtása (pl. **Világelelmezési Program, World Food Program**)

Szervezet: Konferencia, Tanács, 8 Állandó Bizottság, Titkárság, Vezérigazgató

VILÁGÉLELMEZÉSI PROGRAM, WORLD FOOD PROGRAM

NEMZETKÖZI MUNKAÜGYI SZERVEZET (ILO)

- ENSZ megalakulása előtt: 1919. Első szakosított intézmény, 1946. Jelenleg 182 tag, Mo. 1922 óta. Genf.
- ILO: tripartit (hármass tagolású szerv): kormányok, munkaadók, munkavállalók (szakszerv.) képviselői.
- 1944 Philadelphia. Nyilatkozat:

1. A munka nem árú
2. A folyamatos fejlődés előfeltétele a szólás és szervezkedési szabadság
3. A szegénység mindenki jólétét, az általános fellendülést veszélyezteti

Munkaprogram: teljes foglalkoztatottság, életszínvonal emelése, munkaerő szabad áramlása, stb.

Egyezmények és ajánlások! Kötelező érvényűek a tagállamok részére.

Pl: munkások alapvető jogainak védelme, férfiak és nők egyenlőségének biztosítása.

ILO CÉLKITŰZÉSEI, SZERVEZETE

Főbb célkitűzések:

- Érvényre juttatni és továbbfejleszteni a munkaügyi normákat
- Biztosítani az alapvető normákat és jogokat a munkavégzés során
- Férfiak és nők számára is biztosítani, hogy tisztességes munkához és jövedelemhez jussanak
- Erősíteni a szociális ellátórendszer hatékonyságát és növelni az ellátórendszerbe bevont munkavállalók körét
- Erősíteni a tripartizmust és szociális párbeszédet

Szervek: Egyetemes Munkaügyi Értekezlet, Igazgatótanács, titkárság: Nemzetközi Munkaügyi Hiv.

ILO KÉPEKBEN

AZ EGYESÜLT NEMZETEK NEVELÉSÜGYI, TUDOMÁNYOS ÉS KULTURÁLIS SZERVEZETE (UNESCO)

- 1946. nov. Párizs. Jelenleg 195 ország a tagja, Mo. 1947 óta.
- Célja: a népek közti béke, a biztonság és a szolidaritás fenntartása és elmélyítése az oktatás, a kultúra és a tudomány eszközeinek felhasználásával.
- Nevelés és oktatásügy kiemelt szerepben!
- Természettudományi fejlesztések, társtudományi program, kulturális tevékenység, tömegtájékoztatás
- Szervek: Közgyűlés, Végrehajtó Tanács, Titkárság, Vezérigazgató

UNESCO TANSZÉKEK / UNITWIN PROGRAM

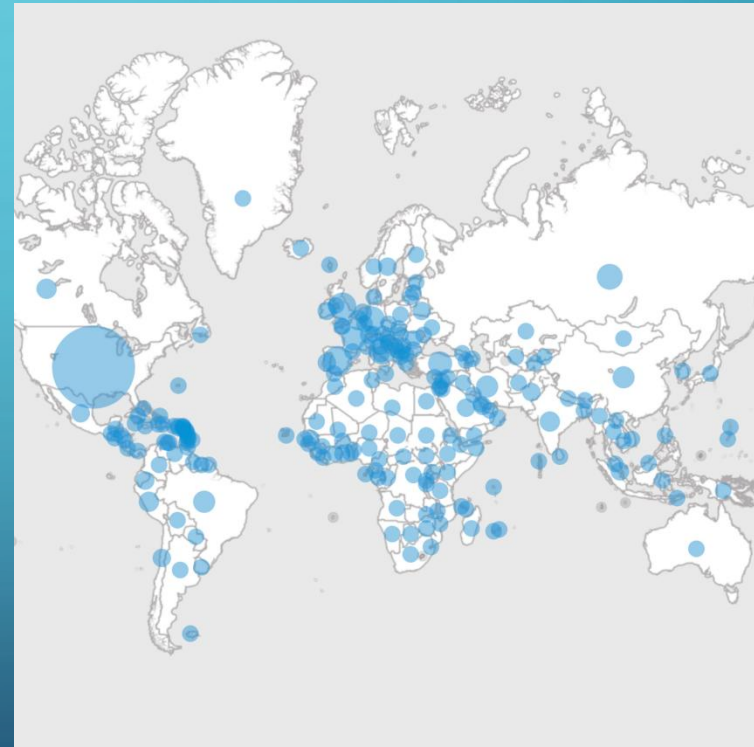
EGÉSZSÉGÜGYI VILÁGSZERVEZET (WHO)

- 1946, 1948 óta szakosított szerv. Jelenleg 194 tag, Mo. 1948 óta.
- Legfontosabb feladata a nk-i eü-i tevékenység irányítása és koordinálása. Célja a lehető legjobb eü-i elérése a világ minden országában úgy, hogy az egészség a fizikai, szellemi és szoc. jólét állapotát is jelentse. Célkitűzések:
- Járványos, helyi és egyéb betegségek felszámolásának elősegítése
- Az eü-i képzés színvonalának emelése
- Nk-i szabványok létesítése: gyógyszerészet
- Diagnosztikai eljárások egységesítése
- Szellemi egészség javítása

Tanácsadói és technikai segítségnyújtás jellemzi a tevékenységét.

Szervek: Közgyűlés, Végrehajtótanács, region. bizottságok

TEDROS ADHANOM GHEBREYESUS, A WHO FŐIGAZGATÓJA ÉS A COVID-19 OLTOTTSÁGI TÉRKÉP

ENSZ MENEKÜLTÜGYI FŐBIZTOSA (UNHCR)

- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). 1950. Székhely: Genf. E szerv fő feladata, hogy védje és támogassa a menekültek jogait, akik egy kormányhoz vagy az ENSZ-hez fordulnak; valamint segíti hazatelepülésüket vagy letelepedésüket.
- A UNHCR jelenleg nagy küldetéseket végez Libanon, Dél-Szudán, Csád/Dárfúr, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Irak, Afganisztán és Kenya területén a lakhelyüket elhagyni kényszerülőket és a menekülteket.
- Élén a főbiztos, jelenleg Filippo Grandi. Jószolgálati nagykövetek szerepe

UNHCR TEVÉKENYSÉGE

AZ ENSZ KAPCSOLT SZERVEI (ENSZ PROGRAMOK ÉS MÁ S INTÉZMÉNYEK)

- ENSZ-család legheterogénebb ága, ún. kapcsolt szervek csoportja
- A Közgyűlés kezdeményezésére jönnek létre
- Több csoport: békefenntartás és biztonság, igazgatás, környezetvédelem, segélyszervezetek. Stb.

AZ EGYESÜLT NEMZETEK GYERMEKALAPJA (UNICEF)

- 1953. Eredetileg: a 2. vh. után a háború sújtotta országokban élő gyerekek támogatása. Ma: gyermekek helyzetével kapcsolatos problémák (élelmezés, gyermekeü, fiatalkori bűnözés, drog és alkohol, gyermekmunka, stb.) kezelése, megoldás elősegítése, programok.
- Alapvető jogok biztosítása (pl: eü-i alapellátás, tiszta ivóvíz, alapfokú oktatás, gyermekjogok, stb.). Különösen a fejlődő országok problémáival.
- Kizárólag a gyerekek védelméért, fejlődéséért tevékenykedik.
- Pénzügyi alap is: segélyezési és rehabilitációs támogatást nyújt.
- Forrásai: elsősorban kormányok önkéntes felajánlásai
- Szervezet: Végrehajtó Tanács, Titkárság, Nemzeti Bizottságok

UNICEF

AZ ENSZ KERESKEDELMI ÉS FEJLESZTÉSI KONFERENCIÁJA (UNCTAD)

- 1946. Nk-i keresk kérdéseivel foglalkozó szervezet létrehozása. Feladatai:
- A nk-i keresk előmozdítása, különös tekintettel a fejlődő országokra.
- Alapelvek, irányvonalak kidolgozása, javaslattevés a megvalósításra a nk-i kereskedelemre és nk-i gazdasági problémákra vonatkozóan
- Koordinálni az ENSZ-rendszeren belül a keresk-i és gazd-i fejlesztési területen működő egyéb szervezeteket.
- Elősegíteni a nk-i keresk-ben a multilaterális egyezmények kidolgozását

Elsősorban a fejlődő országok gazd-i növekedésének felgyorsítása, exportjuk és bevételeik növelése, adósságterheik csökke.

AZ ENSZ KERESKEDELMI ÉS FEJLESZTÉSI KONFERENCIÁJA (UNCTAD)

- Több nk-i kereskedelmi egyezmény kidolgozása
- Hitel-átütemezések
- Pénzügyi segítséget nyújt
- Preferenciális rendszer kidolgozása

Szervei: Konferencia, Kereskedelmi és Fejlesztési Tanács, szakbizottságok

Kritikák: túlzott bürokrácia, transzparencia hiánya, magas személyzeti kiadások

Nemzetközi Kereskedelmi Központ (ITC): az UNCTAD és a WTO együttműködő szerve:
fejlődő és átalakuló gazd-ú országok: hatékony kereskfejl. programok

AZ EGYESÜLT NEMZETEK KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA (UNEP)

- Kiemelt feladat a környezetvédelem ügye. ENSZ környezetvédelmi konferencia: 1972. Stockholm. Nyilatkozat a környék alapelveiről, akcióprogram a jövőbeli teendőkről. Egészséghez, környezethez való jog és felelősség ennek megőrzésében és javításában. Június 5. Környezetvédelmi Világnap. Célja: a nk-i együttműködés előmozdítása a környék területén, az ENSZ szervek ilyen jellegű tevékenységének összehangolása.
- UNEP feladatai: sok (pl. környezetvédelmi programok, fenntartható fejlődés környezeti dimenziója, környezeti tudatosság, stb.)
- Több környék szerződés: 1987-es Montreáli-jegyzőkönyv, 1989-es Bázeli Egyezmény.
- Környezeti Alapból finanszírozzák a programokat.
- 1992: Rio de Janeiro-i világkonferencia

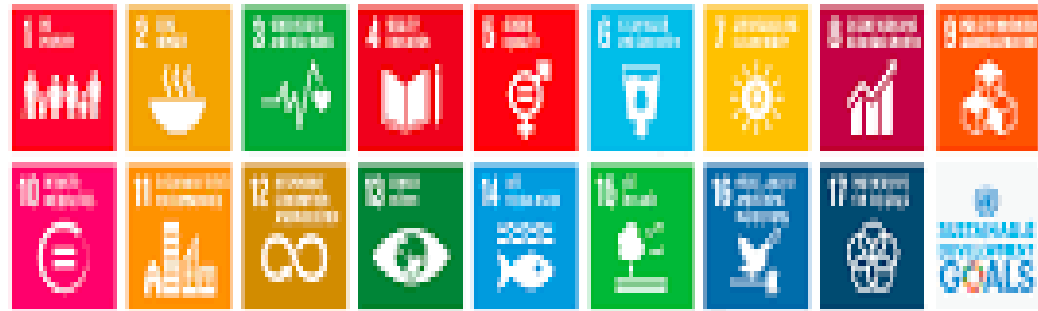
AZ EGYESÜLT NEMZETEK FEJLESZTÉSI PROGRAMJA (UNDP)

- 1965-től fenntartható fejlődést segítő támogatások. Legtöbb támogatás: fenntartható emberi fejlődés. Céljai:
 1. Az ENSZ-t a fenntartható emberi fejlődés erőteljes és összetartó erejévé tenni
 2. Saját erőforrásait a fenntartható fejlődés legfontosabb tényezőire összpontosítsa (pl. szegénység megszüntetése, munkahelyteremtés, stb.)
 3. Erősíteni a nk-i együttműködést a fenntartható emberi fejlődés érdekében

Pénzügyi források: elsősorban önkéntes felajánlásokból

UNDP

 SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

AZ ENSZ-CSALÁDON KÍVÜLI REGIONÁLIS ÉS NEMZETKÖZI GAZDASÁGI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI SZERVEZETEK (TÖBB MINT 150 REGIONÁLIS INTEGRÁCIÓS MEGÁLLAPODÁS!)

- **Zárt szervezetek**
- **Regionális gazd-i integrációk**
- Integrációk fejlődése egyrészt taglétszám növelése, másrészt integráció elmélyítése
- A protekcionizmuson alapuló integrálódási folyamatok egymást követő szintjei.
 1. Preferenciális vámövezet
 2. Szabadkereskedelmi övezet
 3. Vámunió
 4. Közös piac
 5. Egységes belső piac
 6. Gazdasági unió
 7. Monetáris unió
 8. Politikai unió

AZ ÁLTALÁNOS VÁMTARIFA ÉS KERESKEDELMI EGYEZMÉNY (GATT)

- 1947. okt. 30. a GATT megalakulása. Eredetileg Nemzetközi Kereskedelmi Szervezetet (ITO) szerettek volna létrehozni, de nem sikerült. Az ideiglenesen létrehozott GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) majdnem 50 évig működött.
- Multilaterális keresk-i egyezmény. 1994-ben a 128 csatlakozott tagállam a nk-i keresk. 90 %-át adta. 1994. dec. 31. megszűnt. Helyette Kereskedelmi Világszervezet (WTO).
- GATT nem szervezet, hanem egyezmény. Genf. Csak ajánlásokat tehettek és nem kötelező érvényű határozatokat.
- GATT a nk-i kereskedelem pol. legfontosabb eszköze, legfőbb célja: a nk-i keresk útjában álló akadályok lebontása, a kereskedelem liberalizációja volt.

GATT ALAPELVEI ÉS SZERVEZETE:

Alapelvek:

- 1. A külkereskedelemben érvényesüljön a legnagyobb kedvezmény, az egyenlő (nemzeti) elbánás, a viszonzosság, a transzparencia és a konzultáció elve.
- 2. A nem vámjellegű kereskedelmi akadályok felszámolása
- 3. Konzultációs megoldás

Szervezet: Közgyűlés, Tanács, Titkárság.

GATT MŰKÖDÉSE

- Kennedy-forduló (1964-1967): ipari termékek vámjának csökkentése, dömpingellenes magatartás megerősítése
- Tokió-forduló (1973-1978): megváltozott világgazd-i körülmények, univerzális, amerikai-európai érdekek, magatartási kódexek (pl. antidömping, szubvenciók), jelentős eredmények a tarifális korlátozások terén, preferenciális rendszer (Általános Preferencia Rendszer) a fejlődő országoknak
- Uruguay-forduló (1986-1994): nk-i árúkereskedelem további liberalizációja és a nk-i szolgáltatás-kereskedelem szabályozása. Probléma: mezőgazdasági termékek keresk. Egyre nagyobb szerep: szolgáltatások, a nk-i tőkeberuházások és a szellemi termékek áramlása. „Szürke övezet”: GATT által nem szabályozott keresk. részaránya

GATT SZABÁLYOZÁSOK

- Szerzői jogok és tulajdonok nk-i forgalmának rendezése (Trade in Intellectual Properties – **TRIPs**)
- Nk-i beruházásokhoz kapcsolódó szabályozások (Trade Related Investment Measures – **TRIMs**):
- Általános Szolgáltatáskeresk-i Szerződés (General Agreement on Trade in Service – **GATS**): lib rendelkezések helyett „alternatív módon” állapíthassák meg a tagok a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó nemzeti kötelezettségeiket.
- Uruguay-i forduló: GATT helyére 1995. jan-tól Kereskedelmi Világszervezet lépett.
- TRIMs és GATS: multilaterális alapon próbálták meg szabályozni a pénzügyi szolgáltatásokat és nk-i tőkemozgásokat.

GATT

KERESKEDELMI VILÁGSZERVEZET (WTO)

- 1995. jan. 1. **Nemzetközi szervezet. Az egyetlen nk-i kereskedelemmel foglalkozó nemzetközi gazdasági intézmény.**

Tevékenysége: a nk-i árúkereskedelmi szabályokon túl szolgáltatáskereskedelem, szellemi termékek kereskedelme, tőkebefektések, textil-ruházati, mezőgazdaság

Céljai:

- 1. áruk és szolgáltatások áramlásának útjában álló akadályok fokozatos lebontása, vagyis a nk-i szabadkereskedelem megvalósítása
- 2. multilaterális alapon szabályozni a nk-i tőkemozgásokat és a pénzügyi szolgáltatásokat is
- 3. nk-i kereskedelmi tárgyalások folytatása a tagországok között
- 4. a tagállamok között felmerülő kereskedelemmel kapcsolatos problémák megoldása, a viták rendezése

WTO MŰKÖDÉSE, FELÉPÍTÉSE

- Érdekelletétek, vitarendezési mechanizmus: Vitarendezési Bizottság, Vitás Kérdések Rendezésének Testülete (DSB), WTO tagok bejelentési kötelezettség

WTO felépítése: Miniszteri Konferencia, Általános Tanács

Miniszteri konferencia: 1996 Szingapúr; 1999 Seattle: kritika, tüntetések: szabadkereskedelmi elv előtérbe helyezése, 2001 Doha: fejlődő országok jobb integrációja, Kína és Tajvan felvétele, 2003 Cancun: zavargások, kritika: „WTO nem demokratikus, és nem átlátható”, stb.

WTO JÖVŐJE

- GATT és WTO sikeres kereskedelempolitikai szempontból. Működésük alatt a világkereskedelmen belül kiemelkedő jelentőségű liberalizációs folyamatok
- Jelenleg: 164 állam tagja, Mo. 1995 óta.
- A világkereskedelem jelentős részét felöleli.
- „Érzékeny területek”: agrár, külföldi tőkebefektetések, szolgáltatáskeresk., környezetvédelem
- Új kihívások

WTO

GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS FEJLESZTÉSI SZERVEZET (OECD)

- 2. vh után, USA: Marshall-terv, 1948, OEEC (Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet – Organization of European Economic Co-operation). A Marshall-segély lebonyolítására.
- OECD (Organisation of Economic Co-operation and Development), 1960, Párizs, koordinatív szervezet, nem rendelkezik pénzforrásokkal és nemzetek feletti jogkörrel. Nem zárt szervezet.
- OECD alapelvek a tagfelvételtől: piacgazdaság megléte, demokratikus pluralizmus, emberi jogok tiszteletben tartása, részvétel az ún. egyenrangúak áttekintésében (ennek során a tagok átnézik a tagjelölt képességeit, magyarázzák a követelményeket)

OECD CÉLKITŰZÉSE, INTÉZMÉNYE

- Fő célkitűzés: elősegíteni a tagországokban a gazd-i növekedést, a magas szintű foglalkoztatottságot, az életszínvonal emelkedését, a pénzügyi stabilitást.
- Nem OECD tagokkal való kapcsolattartás
- OECD-n belül: Európai Átmeneti Gazdaságokkal Foglalkozó Együttműködési Központ (CCET)
- Mo. 1996 óta tag. Összesen jelenleg 38 tag.
- „Partnerek az Átmenetben” program – PIT
- Felépítése: Tanács, Állandó Tanács, Titkárság, Főtitkár, igazgatóságok

OECD

What Is the OECD?

(Organization for Economic Cooperation and Development)

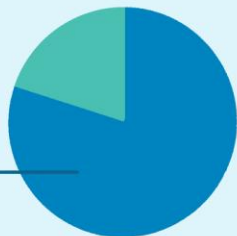

- It aids developing countries outside membership and promotes reform

- It is an association of 38 nations in Europe, the Americas, and the Pacific

- It helps member countries formulate economic and social policies

- Members and key partners represent 80% of world trade

A G20

- A 2008-as pénzügyi válságot követően a világ vezetői többoldalú megoldásokat kerestek, és megtartották Washingtonban a G20-ak vezetőinek első csúcstalálkozóját. A G20-csoport tagjai együttesen a globális GDP kb. 90%-át, a világkereskedelem 80%-át, a világ népességének kétharmadát, az összes mezőgazdasági földterület hozzávetőleg 60%-át és a mezőgazdasági termékek világkereskedelmének mintegy 80%-át képviselik.
- A 2008-as krízis után a G20-ak közösen úgy döntöttek, hogy gazdaságösztönző, nem pedig protekcionista intézkedésekkel fogják elősegíteni, hogy gazdaságaik minél gyorsabban kilábaljanak a recesszióból. Ez rávilágított arra, hogy a legfontosabb szereplők csak egymással együttműködve tudják kezelni a gyorsan változó világban felbukkanó kihívásokat, és biztosítani a – globális biztonságot és jólétet megalapozó – gazdasági és pénzügyi rendszerek stabilitását és folytonosságát.
- Például a nemzetközi pénzügyi stabilitás, az éghajlatváltozás mérséklése és a fenntartható fejlődés témakörével foglalkozik, de más globális témákkal is, mint például a foglalkoztatás és a munkaerőpiac, a digitalizáció vagy a terrorizmus elleni küzdelem.
- Tagjai: Argentína, Ausztrália, Brazília, Kanada, Kína, Frao, Németo, Olaszo, India, Indonézia, Japán, Mexikó, Koreai Közt, Oroszo, Szaúd-A, Dél-Afrika, Töröko, Egyesült Kir, USA, EU
- G20 elnökségét a tagországok felváltva, egy évig vezetik.

G20 CSÚCSTALÁLKOZÓ, 2021, RÓMA

G20 CSÚCSTALÁLKOZÓ, PUTYIN NÉLKÜL, INDONÉZIA, 2022

ÉSZAK-AMERIKAI SZABADKERESKEDELMI EGYEZMÉNY (NAFTA)

- 1994. Amerikai Egyesült Államok, Kanada és Mexikó között: kereskedelmi és beruházási akadályok lebontása
- Előzmények: 1966 USA-Mexikó: Maquiladora-terv, 1989: USA-Kanada Szabadkereskedelmi Megállapodás (CUFTA)
- Szabadkereskedelmi övezet: komparatív előnyök kihasználása, munkabér és költség különbségek, asszimetria
- Szabadkereskedelmi megállapodás: vámcsökkentés, textil, szolgáltatások és szellemi termékek, származási szabályok, környezetvédelem, jelentős korlátozások megszüntetése a külföldi tőkebefektetések tekintetében.
- Mezőgazdaság: nincs megegyezés, megnyitják egymás előtt a kormányzati beszerzési piacukat.
- Szabadkereskedelmi Bizottság
- NAFTA jövője, FTAA, heterogenitás, érdekkonfliktusok

NAFTA KÉPEKBEN

KÖZÉP-EURÓPAI SZABADKERESKEDELMI EGYEZMÉNY (CEFTA)

- Volt szocialista, kelet-közép-európai országok, 1992, Krakkó, Csehszlovákia, Lengyelo és Magyaro., 1993. márc. 1-én életbe lép. Kibővül más országokkal is.
- Szabadkereskedelmi övezet, versenyképesség erősítése, keresk-i forgalom növelése.
- A CEFTA-nak jelenleg hét tagja van. Macedónia, valamint a 2007. május 1. után a szervezetbe felvételt nyert Albánia, Bosznia-Hercegovina, Koszovó, Moldova, Montenegró és Szerbia.
- Európai uniós csatlakozásával megszűnt Horvátország, Románia, Bulgária, Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia és Szlovénia tagsága.

DÉLI KÖZÖS PIAC (MERCOSUR)

- 1991. Asuncioni Szerződés Argentína, Brazília, Paraguay, Uruguay.
MERCOSUR (Common Market of the Southern Cone – Mercado Común del Sur): gazdasági integráció.
- A közös piacot a mai napig nem sikerült létrehozni.
- Liberalizálás, tőke szabad áramlása, nincs saját intézményrendszere
- Belső konfliktusok
- EU-MERCOSUR Interregionális Együttműködési Megállapodás

MERCOSUR

ÁZSIAI-CSENDES-ÓCEÁNI GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉS (APEC)

- 1989. Canberra. Első konferencia. Csendes-óceáni térség integrálódási folyamata (Tagok: USA, Ausztrália, Japán, Kína, Új-Zéland, stb.)
- Együttműködés, exportösztönző politika, de akadályok is
- Amerikai és japán rivalizálás. Kína szerepe
- Célja: a szabadkereskedelem és tőkeáramlás előtt álló akadályok lebontása
- Együttműködés területei
- Határozatai nem kötelező érvényűek

DÉLKELET-ÁZSIAI NEMZETEK TÁRSULÁSA (ASEAN)

- 1967. Bangkok. ASEAN (Association of South-East Asian Nations). 5 alapító tag: Fülöp-szigetek, Indonézia, Malajzia, Szingapúr, Thaiföld. Bangkoki Nyilatkozat. Célok.
- Alapelvek:
 - 1. tagországok közötti vitás kérdések megoldása békés úton
 - 2. szuverenitás, egyenlőség, nemzeti identitás tiszteletben tartása
 - 3. nem avatkoznak be egymás belügyeibe
 - 4. tartózkodnak a fenyegetéstől és az erőszak alkalmazásától
- Érdeellentétek, heterogén összetételű szervezet

ASEAN

- Exportösztönző iparpolitika
- Szingapúri Nyilatkozat: AFTA
(ASEAN Free Trade Area)
- Nemzetközi versenyképesség
- Szervezet: csúcstalálkozó, Állandó Bizottság, Titkárság, Főtitkár

KŐOLAJ-EXPORTÁLÓ ORSZÁGOK SZERVEZETE (OPEC)

- 1960. Bagdad. Szaúd-Arábia, Irán, Venezuela: olajtermelő országokat tömörítő nk-i kartell. OPEC (Organisation of the Petroleum Exporting Countries). Jelenleg: 13 ország a tagja, székhely: Bécs.
- Legfőbb cél: tagországok olajpolitikájának koordinálása és érdekeik védelme. Termelési és exportpolitikák összehangolása, egységesítése, nyereség maximalizálása.
- Első (1973) és második (1979) kőolaj-válság. Tízszeresére emelkedik az ár!
- Nehézségek, megújuló, alternatív energiaforrások, brit, norvég, orosz lelőhelyek...
- Szervezet: Konferencia, Kormányzótanács, Titkárság, Gazdasági Bizottság

OPEC

ARAB ÁLLAMOK LIGÁJA (LAS)

- 1945. Közös nyelv, kultúra, vallás. Fő célkitűzés: pol-i, gazd-i, kulturális kapcsolatok sokoldalú fejlesztése. LAS (League of Arab States). 22 tag.
- Vallási összetartozás, de politikailag megosztott. Konfliktusok
- Érdemi döntések meghozatala: képtelenség, ill. végrehajtás hiánya!
- Eredménytelenség, de regionális szervezetként komoly.
- Szervezet: Főtanács, szakbizottságok, titkárság.

LAS

ISZLÁM KONFERENCIA SZERVEZETE (OIC)

- Rabat, 1969. OIC: Organisation of Islamic Cooperation. Nemzetközi szervezet, amelynek székhelye a szaúd-arábiai Dzsiddában található. Jelenleg 57 tagállama van, ezek a Közel-Keleten, Észak-, Nyugat- és Dél-Afrikában, Közép-Ázsiában, Európában, Délkelet-Ázsiában, Dél-Ázsiában és Dél-Amerikában található, a népesség felekezeti hovatartozását tekintve többségi iszlám országok.
- A szervezet fő célja „az iszlám tagállamok közötti szolidaritás erősítése.”
- Szervezet: Iszlám Csúcstalálkozó, Külügyminiszterek Iszlám Konferenciája, Állandó Titkárság, Állandó Bizottságok, csatolt szervek, szakosított és kapcsolódó intézmények, Főtitkár.
- PI: Iszlám Történeti, Művészeti és Kulturális Kutatóközpont (Research Center for Islamic History, Art and Culture-IRCICA), Isztambul, Törökország.

OIC

OIC

خمسون عاماً

ÖBÖL MENTI EGYÜTTMŰKÖDÉSI TANÁCS (GCC)

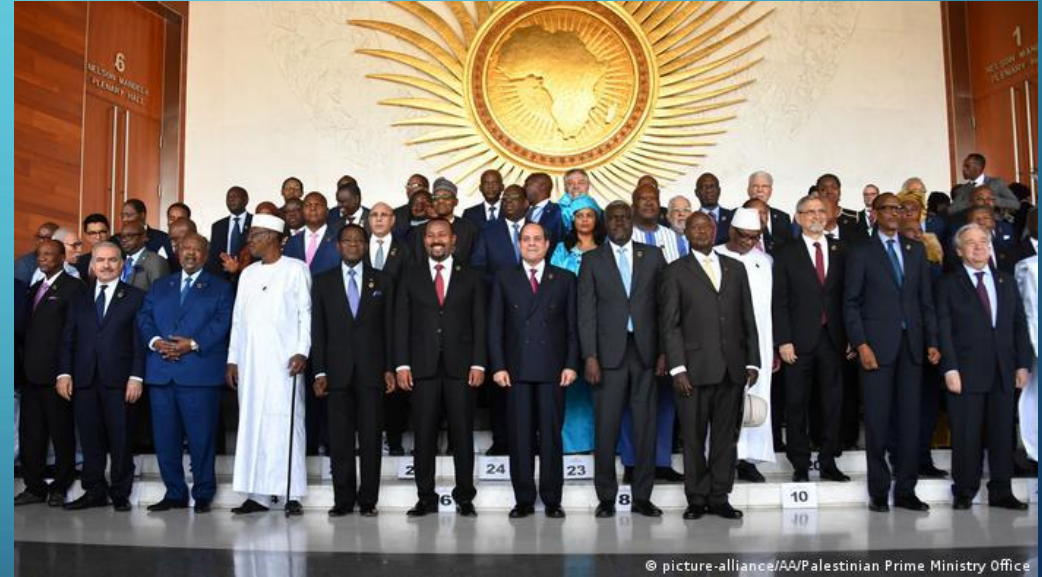
- 1981 → 2007 Kuvait, Bahrein, Katar, EAE, Omán, Szaúd-Arábia
- Hat Perzsa-öböl-menti arab olajmonarchia által létrehozott közös piac.
- Vámunió, szabad tőke- és munkaerő-áramlás. Politikai unió szándéka
- Konfliktusok, problémák

AZ AFRIKAI UNIÓ (AU)

- 1963. Afrikai Egység Szervezet (OAU). 2002-től AU. Jelenleg 55 tag.
- Célok: az addisz-abebai székhelyű szervezet célja az afrikai államok gazdasági együttműködésének megteremtése, és a köztük támadt konfliktusok kezelése. Ezen kívül az afrikai országok egységének, szolidaritásának és együttműködésének az előmozdítása, szuverenitásuk és területi integritásuk védelme, valamint a gyarmatosítás maradványainak felszámolása a szervezet feladata.

AFRIKAI UNIÓ

ÁZSIAI EGYÜTTMŰKÖDÉSI PÁRBESZÉD (ACD)

- 2002. Asia Cooperation Dialogue.
Eredetileg gazdasági cégeket fogott össze Ázsiában. Korábban elszeparálódott gazdasági térségeket közelít egymáshoz úgy mint az ASEAN, GCC. Jelenleg 30 tag. Székhely: Kuvait.
- Miniszteri szintű találkozók.
- Célok: gazd-i együttműködés, keresk-i és pénzügyi piacok szélesítése, stb.

SANGHAJI EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZERVEZET (SCO)

- 2001. Kormányközi szervezet, melyet Kína, Kazahsztán, Kirgizisztán, Oroszország, Tádzsikisztán és Üzbegisztán alapított. 1996: Sanghaji Ötök Üzb. nélkül. Jelenleg 8 állandó és 3 megfigyelő tag.
- A világ lakosságának körülbelül 42%-át, a világ GDP-jének pedig 20%-át adó SCO az egyik legjelentősebb multilaterális szervezet az eurázsiai kontinensen. Gazdasági, politikai és biztonsági együttműködés.

SCO

TÜRK ÁLLAMOK SZERVEZETE

- Korábban Türk Tanács. 2009. Egyes török nyelvű, iszlám kultúrájú országokat tömörítő geopolitikai szervezet.
- Hivatalos tagjai Azerbajdzsán, Kazahsztán, Kirgizisztán, Törökország és Üzbegisztán 2018. szeptember 3. óta Magyarország megfigyelői státusszal rendelkezik a tanácsban, 2019. szeptember 19-én pedig Budapesten nyitották meg a tanács európai képviselőjét.

Nahicseván Megegyezés a következő célokat jelölte ki a szervezetnek: A tagok közötti bizalom és barátság erősítése, Külpolitikai ügyekben azonos vélemény kialakítása, Nemzetközi terrorizmus, szeparatizmus, extrémizmus és határon átnyúló bűncselekmények elleni küzdelem, Hatékony regionális és kölcsönös közreműködés, Megfelelő környezet kialakítása befektetéshez és kereskedelemhez, Széleskörű és kiegyensúlyozott gazdasági növekedés, illetve szociális és kulturális fejlődés, Közreműködés tudományos, technológiai, oktatási, sport, egészségügyi, kulturális és turisztikai területeken, Tömegmédiá és más kommunikációs formák interakciójának ösztönzése, Jogi információ megosztása is magasabb szintű jogi közreműködés.

TÜRK ÁLLAMOK SZERVEZETE

EURÁZSIAI GAZDASÁGI UNIÓ (EAEU)

- Az Eurázsiai Gazdasági Unió (röviden EaEU), vagy más néven Eurázsiai Unió (EaU) egy országok közötti gazdasági együttműködés. Eredetileg három ország, Oroszország, Kazahsztán és Fehéroroszország elnökei 2014-ben írták alá Asztanában azt a szerződést, amelynek értelmében az összesen 170 milliós népességet és 2,7 trillió dollárnyi bruttó hazai terméket felölelő új gazdasági integrációs szervezet megkezdte működését 2015. január 1-én. Jelenleg tagjai: Oroszo., Kazahsztán, Fehéroroszo., Örményo., Kirgizisztán.
- Célja elsősorban a tőke és szolgáltatások szabad áramlásának megteremtése. Az összefogást az Európai Unió ihlette, ugyanakkor tagadja annak alapelveit.
- Irán is csatlakozik.

EURÁZSIAI GAZDASÁGI UNIÓ (EAEU)

AZ EURÓPAI BIZTONSÁGI ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZERVEZET (EBESZ)

- SZU. Bipoláris világrend. Hidegháború. Biztonság. 1969. Budapesti Felhívás. Összeurópai szerződés gondolata. Európai biztonsági értekezlet: 1975. Csúcstalálkozó Helsinkiben.
- 35 állam kormányfője: Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet (EBEÉ) Záróokmánya. 3 fő terület (kosár):
 - 1. „első kosár”: biztonság, annak politikai és katonai szegmensei
 - 2. „második kosár”: gazdasági, környezetvédelmi és technológiai területek
 - 3. „harmadik kosár”: humanitárius, emberi jogi, kulturális és oktatási területek

Rendszerváltások, szocialista világrend összeomlása.

EBESZ ALAPELVEI

Záróokmányban:

- Szuverén egyenlőség, szuverenitásból eredő jogok tiszteletben tartása
- Tartózkodás az erőszaktól, és az azzal való fenyegetésről
- Határok sérthetlenségének elve
- Államok területi integritása
- Viták békés rendezése
- Emberi és alapvető szabadságjogok (gondolkodási, vallás- és lelkiismereti szabadság)
- Népek egyenjogúsága és a önrendelkezés
- Államok közötti együttműködés elve
- Nk-i jogokból eredő kötelezettségek

- 1992. Lisszaboni csúc
- 1994. Budapesti csúc

Szervei: csúcstalálkozó, miniszteri tanács, vezető tanács, állandó tanács, biztonsági együttműködési fórum, elnök, főtitkár, nemzeti kisebbségi főbiztos, demokratikus intézmények és emberi jogok irodája, média szabadságának megbízottja, békéltető és választott bíróság

EBESZ (OSCE)

A VISEGRÁDI EGYÜTTMŰKÖDÉS (V4)

- A Visegrádi Együttműködés (más néven visegrádi országok, visegrádi négyek vagy V4-ek) együttműködés az Európai Unión belül, négy közép-európai tagállam, Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia regionális szervezete. Az együttműködés célja ezen országok gazdasági, diplomáciai és politikai érdekeinek közös képviselete, esetleges lépéseinek összehangolása.
- CEFTA, Nemzetközi Visegrád Alap
- A visegrádi csoport minden tevékenységének célja a közép-európai régió stabilitásának erősítése. A részt vevő országok az együttműködést feladatnak tekintik, a sikert pedig annak ékes bizonyítékának, hogy képesek olyan struktúrákba is integrálódni, mint pl. az Európai Unió.

V4

V4 CSÚCSTALÁLKOZÓ, KASSA, 2022. NOVEMBER 24.

NEM KORMÁNYZATI NEMZETKÖZI SZERVEZETEK: VILÁGGAZDASÁGI FÓRUM (DAVOS).

- A **Világgazdasági Fórum** egy **non-profit nem kormányzati nemzetközi szervezet**.
- A Világgazdasági Fórum célja, hogy a világ állapotát a befolyásos vezetők globális, regionális és iparági vitáin keresztül javítsa. A Fórum egyes régiókat, illetve az egész világot felölelő tanulmányai sok gazdaságpolitikai vitában és elemzésben szolgálnak viszonyítási pontként. Az alapítványi formában működő szervezetet 1971-ben alapították Genfben, felügyeletét a svájci szövetségi kormány látja el. A Világgazdasági Fórum szervezete nem kötődik nemzeti vagy politikai érdekcsoportokhoz.
- A Világgazdasági Fórum leghíresebb rendezvénye az **évente Davosban** megtartott gazdasági világcsúcstalálkozó, ahol a legbefolyásosabb politikusok, üzletemberek, értelmiségiek és tudósok vitatkoznak fontos globális kihívásokról.

DAVOS

WORLD ECONOMIC FORUM

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!

- Dr. Udvarvölgyi Zsolt András, PhD, főiskolai tanár
- Miskolci Egyetem BTK Alkalmazott Társadalomtudományok Intézete
- zsolt.udvarvolgyi@miskolc-uni.hu
- udvarvolgyizsolt@gmail.com